

Erfaring med myndighetene og rettssystemet

Terje Moss

Kvalitetsdirektør Grieg Seafood

**“Det er urettferdig. I Fiskeridirektoratet er det ingen nåde og ingen aksept for feil. Jeg lurer på om det er mennesker eller roboter som behandler saken”, sier Olavsén, som har jaktet hval i 50 år
(*Bergens Tidende 2. september 2008*)**

Erfaring med myndighetene og rettssystemet

- Lovverket
- Rømmingen
- Fikseridirektoratet
 - Melding
 - Besøk
 - Informasjon og dokumentasjon
- Fiskeridirektoratets rutiner.
- Anmeldelse
- Advokat
- Politiavhøyr
 - Vitne
 - Mistenkt
- Forelegg
- Rettssak
 - Tingretten
 - Lagmannsretten

Lovverket

- Lover
 - Grunnloven § 110 om Milieu
 - Straffeloven § 48 a om foretaksstraff; noen som handlet på vegne av selskapet og § 48 b om straffeutmålingen.
 - Akvakulturloven § 31 Straff ved forsettelig eller grovt uaktsomt overtredelse av bestemmelser i loven og forskrifter gitt i medhold til loven.
- Forskrifter
 - Driftsforskriften
 - § 5 Driften skal være teknisk, biologisk og miljømessig forsvarlig.
 - § 6 Kompetanse og opplæring (NB Husk dokumentasjon)
 - § 7 Beredskapsplan (Tilpasset MTB og mengde fisk på lokalitet)
 - § 8 Plassering og merking
 - § 31 Plikt til å forebygge og begrense rømming.
 - § 32 Meldeplikt ved rømming.
 - § 33 Gjenfangst etter rømt fisk. (Plikten gjelder fisk som er rømt og innenfor en radius på 500m)
 - § 34 Produksjonslys. Se egen forskrift

Forskrifter fots.

- IK-Akvakultur
 - §4 Plikt til internkontroll. Den som er ansvarlig for virksomheten skal sørge for at det innføres og utøves internkontroll i virksomheten, og at dette gjøres i samarbeid med arbeidstakerne.
- NYTEK
 - NS 9415
- Forskrift om lokalisering, utforming og tekniske krav til fyrlys, sjømerker og farvannsskilt som skal regulere ferdsele

Rømmingen

- Begrense omfanget
- Sette i verk alle tiltak iht beredskapsplanen
 - Sjefen
 - Gjenfangst
 - Dykkere
 - Fiskere
 - Melde om rømming straks man har anledning. Dette er situasjonsbestemt og gjøres etter konkret vurdering
- Dokumenter det som skjer
- Noter stikkord, hvem gjør hva og hva skjer når etc

Fiskeridirektoratet – Melding, besøk, informasjon og dokumentasjon

- Melding
 - Meld fra så raskt som mulig – telefon, fax, internett.
 - Tid er viktigere enn detaljer i meldingen
 - Detaljer kan sendes senere
- Besøk
 - Ha klart aktuelle prosedyrer ift hendelsen.
 - Ha klar evt relevante sjekklister etc
 - Brukerhåndbok
 - Beredskapsplan
- Informasjon og dokumentasjon
 - Gi korte, klare svar
 - Svar kun med det du vet av fakta
 - Ikke spekuler i årsak til rømmingen dersom denne ikke er helt åpenbar.
 - Dette gjelder også dersom FD forlanger utvidet rapport.
 - Spør om det er noe mer enn det som er i verksatt av de ansatte som skal gjøres ifm sikring av anlegget, gjenfangst, fiskere etc.

Fiskeridirektoratets rutiner. (reg. sør)

1. Beskrive rømmingstilfelle
 1. Skjema del 1 mottatt dato/kl
 2. Navn
 3. Lokalitet
 4. Konsesjon nr.
 5. Kontaktperson
 6. Annet
2. Ved mottatt ”Melding om rømming del 1” skal den omgående fakses/mailes:
 1. Regiondirektør
 2. Fiskeridirektoratet
 3. Fylkesmannen
 4. Mattilsynet
 5. Politi/lensmann
 6. Norge jeger og fisk
3. Ved synfaring
 1. Utstyr
 - Fotoapparat
 - Overtrekksdress
 - Desinfeksjonsmiddel
 - Redningsvest
 - Notatblokk

Fiskeridirektoratets rutiner. forts

3. Ved synfaring fots
 2. Viktig å få avklart
 - Hendelsesforløpet
 - Værforhold
 - Sjekk blink/radarreflektor
 - Sjekk driftsjournal
 - Loggføring
 3. Rapportskrivning etter synfaring
 - Bilder
 4. Pressemelding
 5. Melding om rømming del 2
 - FD
 - Fylkesmanne
 - Mattilsynet

Vurdere: - Pålegg om utbedring
 - Etterkontroll

Anmeldelse

- FD har instruks om at alle rømminger skal i utgangspunktet politianmeldes.
- FD må beskrive rømmingen, årsaken og mulige lovbrudd.
- Du får ikke beskjed fra politi eller FD at du er anmeldt til politiet – som oftest skjer dette via presse.
- Politiet skal i utgangspunktet være dyktig til å finne ut hav som har skjedd og om det er begått lovbrudd.
- Politiet kan ingenting om oppdrett

Politiavhør

- Vitne
 - Første steg hos politiet er å kalle aktuelle personer inn til avhør, og i utgangspunktet stiller du med status som vitne.
 - Et vitne er en person som gir en forklaring om hva han eller hun i et visst tilfelle har sett, hørt, tenkt, ment, følt eller sagt.
 - Svar kort og konkret – ta pauser og tenk.
 - Det du sier må være sant
 - Si det du husker og vet, ikke spekulere om f.eks årsaker til rømming dersom ikke dette er ”allment” kjent.
 - Prøv å unnlate å referere til hva andre har sagt.
 - Husk du kan unnlate å svare dersom du er usikker eller ikke husker.
 - I Norge plikter enhver å møte og forklare seg som vitne for retten, men ingen har plikt til å møte frem for politiet eller til å forklare seg for politiet.
 - I retten har du plikt til å fortelle sannheten og du må forsikre at du vil gjøre det.
- Mistenkt
 - Som mistenkt har du utvidede rettigheter ift som vitne
 - Du kan nekte å forklare deg både for politiet og for retten
 - Om dette er lurt er en annen sak
 - Forklarer du deg uriktig så er ikke dette straffbart, det er det dersom du er vitne.
- Flere avhør
 - Ved flere avhør så har politiet som oftest en teori de vil underbygge – vær varsom med å utdype tidligere uttalelser som vitne.
 - I de fleste saker så er det uttalelser fra vitner som har vært de viktigste bevisene i retten

Forelegg

- Etter at politietterforskningen er ferdig blir saken enten henlagt eller så blir den levert til statsadvokaten.
- Statsadvokaten skal på bakgrunn av bevisene vurdere om selskapet eller enkelt personer skal ilegges forelegg.
- Når forelegg ilegges må det vedtas eller ikke vedtas innen 14 dager.
- Et forelegg er ikke rettskraftig og blir ikke gjenstand for samme oppmerksomhet som en rettssak
- Man kan forhandle på botens størrelse.
- En må ta en grundig vurdering om man skal vedta eller ikke vedta forelegget.
- Man ta en ”kost-nytte” vurdering – såkalt prosessøkonomiske hensyn.
- Å kjøre en rettssak tar tid og ressurser og skaper ofte publisitet (ofte negativ)
- Men det er surt å gi seg uten kamp.
- Nekter man å godta forelegget så blir saken sendt til rettssystemet.

Rettssak

- Tingretten
 - Første rettsinstans er tingretten.
 - I tingretten er det en tingdommer og 2 lekdommere (”vanlige folk”)
 - Dommerne har ikke tilgang på saksopplysninger, politiavhør eller lignende
 - Det er kun det som sies og vises fram i retten dommerne skal bruke som informasjon i saken,
 - Dersom ikke vitnet huske eller forklarer seg annerledes i retten enn i politiavhør, kan aktor lese opp politiavhørene i retten.
 - Man må være godt forberedt til møte med retten.
 - Tenk gjennom hvordan man skal forklare personer som ikke kjenner skane, oppdrett osv hva som er det viktigste du mener de skal vite.
 - Hjelpemidler kan brukes
- Lagmannsretten
 - I Lagmannsretten er det 3 dommere og 4 lekdommere
 - Dommerne i lagmannsretten er mer erfarne enn de som er i Tingretten